TRANSPARENCY
MALDIVES
A Coalition for Integrity

ނޫސް ބަޔާން: މުޙައްމަދު ޖަމީލްގެ މަރުގެ ތަޙުޤީޤު އަވަސްކޮށް، 'ފާނުވާ' ބަންދުގައި މީހުން ޖަލުތަކުގައި ބަހައްޓުމުގެ އުސޫލު ނިމުމަކަށް ގެނައުމަށް ޓްރާންސްޕޭރަންސީ މޯލްޑިވްސް އިން ކަމާބެހޭ އިދާރާތަކަށް ގޮވާލަން

1 ޖުލައި 2024 - މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސަސްގެ ބެލުމުގެ ދަށުން ކ. މާފުށި ޖަލުގައި ބަންދުކޮށްފައި ހުރި މުޙައްމަދު ޖަމީލް ކުއްލިއަކަށް ނިޔާވުމާއި ގުޅިގެން މި ޖަމްޢިއްޔާއިން ކަންބޮޑުވުން ފާޅުކުރަމެވެ. އަދި މި ދެރަ ހާދިސާގައި މަރުޙޫމްގެ އާއިލާއާއި ރަޙްމަތްތެރިންނަށް ޖަމްޢިއްޔާގެ ފަރާތުން އިޚްލާޞްތެރި ތަޢުޒިޔާ ދަންނަވަމެވެ.

ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައިވާ ފަރާތްތައް މިފަދަ ކަންކަމުގައި ނިޔާވުމަކީ އެ ފަރާތްތަކުގެ އާއިލާތަކާއި އާންމު ރައްޔިތުންނަށް ޖަވާބު ލިބެންޖެހޭ ކަމެކެވެ. ޙައްޤުގެ ބެލުމުގެ ހާލަތްތަކުގައި އިތުރުކޮށް، ޖަވާބުދާރީވުމަކީ ކަށަވަރުކުރެވެންޖެހޭ ކަމެކެވެ، މިފަދަ މަރުގެ ތަޙުޤީޤު ފުރިހަމަކޮށް ނަތީޖާ ހާމަކުރުމަށް ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކަށް ބާރުއަޅަމެވެ. އަދި ރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކުގައި ހުރި ނިޒާމީ މައްސަލަތައް ފުރިހަމަ ތަޙުޤީޤެއް ކޮށް އެ މައްސަލަތައް ޙައްލުކުރުމަށް ކަމާބެހޭ ދާއިރާތަކުގައި ބަދަލުތަކެއް ގެނެސް، ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ހުރި ފަރާތްތަކުގެ ފުރާނަ ރައްކާތެރިކުރުމާއި، އެ ފަރާތްތަކުގެ ޙައްޤުތަކާއި އަސާސީ މިނިވަންކަން ހިމާޔަތްކުރުމަކީ ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުން އިސްވެދެންނެވި ގޮތަށް ކަށަވަރުކުރަން ޖެހޭ ކަމެކެވެ.

ބަންދުގައި ބައިތިއްބާ ފަރާތްތަކާއި ޖަލުގައި ތިބޭ ފަރާތްތަކަށް އެއްވެސް ތަފާތުކުރުމެއް ނެތި ސިއްޙީ ފަރުވާ ފޯރުކޮށްދިނުމަކީ އެ ފަރާތްތަކަށް ލިބެންޖެހޭ އަސާސީ ޙައްޤެއް ކަމުގައި ފާހަގަކުރަމެވެ. މުޙައްމަދު ޖަމީލްގެ ނަފްސާނީ ބަލިތަކާއި ފަރާތުން ބޭސް ފަރާތްތަކުން ދޫކުރުމުގައި، އާއިލާއިން ބޭސް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ބޭނުންވި ނަމަވެސް ފުރުޞަތު ނުދިނުމާއި، ޖަމީލްގެ ދިރިއުޅުމުގެ ހާލަތު ދަށުކޮށްގެން ޖަލުގައި ބަހައްޓާފައިވާ ކަމަށް ލިބިފައިވާ މަޢުލޫމާތުތަކުން ދައްކައެވެ. ޖަމީލް ފަދަ ފަރާތްތަކުން ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅާ ޝަކުވާތަކުން ބަންދުގައި ތިބި ފަރާތްތަކަށް ސިއްޙީ ފަރުވާ ލިބުން ލަސްވާކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ. އެގޮތުން 2023 ވަނަ އަހަރު ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނުން ޖުމްލަ 231 ޝަކުވާ ބަލައިގަނެފައިވެއެވެ. އެގޮތުން ބަންދުން ބޭސް ލިބުން ލަސްވުމާއި ފަރުވާ ލަސްވުމާއި ހާއްސަ ޗެކްއަޕްތަކާ ފަރުވާ ލިބުން ލަސްވުން ހިމެނެއެވެ.

ފަހު މުއްދަތުގައި ނަންގަވާފައިވާ "ފާނުވާ" ބަންދުގައި މީހުން ބަހައްޓަނީ ބައިނަލްއަޤްވާމީ އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާ ބެހޭ މިންގަނޑުތަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ފާހަގަކުރެވެއެވެ. އަދި ބަންދުގައި ތިބޭ ފަރާތްތަކުގެ އަސާސީ އިންސާނީ ޙައްޤުތަކަށް މަޙްރޫމުކުރާ ގޮތަށް ކަމަށް ފާހަގަކުރަމެވެ. އަދި ގ. ފަރިހަނގެ ދިރާސާގެ ނަތީޖާއިން 29 ނޮވެމްބަރ 2021 - 9 ޑިސެމްބަރ 2021އަށް ދުވަހު ރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކުގައި ތިބި ތަޙުޤީޤުތަކާ ގުޅިގެން ދައުލަތުގެ ބަލަހައްޓާ ދަށުގައި ތިބި ފަރާތްތަކުގެ %30 މީހުން ޝަރީޢަތުގެ ޙުކުމެއް ނެތި ބަންދުގައި ހުރި މީހުންކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. އަދި ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުން ޝަރީޢަތުގެ ޙުކުމެއް ނެތި ބަންދުގައި ހުރިހާ އަހަރާ މެދުތެރޭ ބޮޑެތިކަމާ 1.5 އަހަރު ކަހަލަ ތަފާތު މުއްދަތެއް ގުޅިގެން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ޝަރީޢަތުގެ ޙުކުމެއް ނެތި ބަންދުގައި 3-4 އަހަރާއި އެއްކޮށް ވަނީ ދުވަހު ތިބެމުން ވަރަށް އެކުވާ ކަހަލަ ކަމެކެވެ. އަދި ގ. ވަކިން ގެންގުޅުން ވަކި ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. މި ފަދަ އަދަދުތަކަކީ އައިސޮލޭޝަނުގެ 9 ވަނަ މާއްދާއާއި ޚިލާފު ހިފާލާ ކަމެއްކަމެވެ.

28 ޖޫން 2024ގައި މާލޭ ޖަލުގައި މުޙައްމަދު ޖަމީލް ނިޔާވާ ފަދައިން އިތުރު ބަނދަރުގެ ހިންގުމުގެ ސަރަހައްދެއް ތަޙުޤީޤުތަކުން ފާހަގަކުރެވުނު މުހިންމު މައްސަލަތަކެއް މި ޖަމްޢިއްޔާއިން ފާހަގަކުރަމެވެ. މި މައްސަލައިގައި ޖަލު ބަންދުގައި ތިބޭ ފަރާތްތަކަށް ޙިފާޒަތާ ކަމާބެހޭ ފުލުހުންގެ ބަލަހައްޓާ ދާއިރާތައް އަވަސްކުރުމަށް، ތަޙުޤީޤުކުރުމަށް ފުލުހުންގެ ފަރާތުން ކަނޑައަޅާފައިވާ އެހެނިހެން ޖަވާބުދާރީވުމަށް ބަލައިލުމަށް މިޖަމްޢިއްޔާއިން ގޮވާލަމެވެ. އަދި މި މައްސަލަ ތަޙުޤީޤުކުރުމުގައި މަޢުލޫމާތު އާއްމުކޮށް އިތުރު ފަރާތްތަކުގެ ޝަފާފުވުން ހިމެނޭ ގޮތުން ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުން އިޖުރާއަތު ކަނޑައަޅަން ޖެހޭނެ ކަމަށް ފާހަގަކުރަމެވެ.

މީގެ އިތުރުން މިރޭގައި ފާހަގަކުރެވުނު އިސްލާޙީ ބަދަލުތަކަށް ރަނގަޅު ގޮތުގައި ދައުލަތަށް ޖަމްޢިއްޔާއިން ގޮވާލަމެވެ.

- ޝަރީޢަތުގެ ޙުކުމެއް ނެތި ބަންދުކުރުމާއި ގެންގުޅުމާ ގުޅޭގޮތުން ހަމަހަމަވާގޮތުގެ މަޢުލޫމާތު ބަލަހައްޓާ ކަނޑައެޅުމާ ބެހޭ ޤާނޫނު ކަނޑައަޅާ ޚިދުމަތްތައް ދިނުމަށް، ބަންދުގެ ބަދަލުގައި އެހެން ނިޒާމުތަކެއް، މިއާގުޅިގެން ޝަރުޢީ ހަމަތަކާ ގުޅޭ ދެ ފަރާތަށް ރައްކާތެރި ގޮތެއް ދޫކުރުމަށް ޤާނޫނީ ގޮތުން ބަދަލުތަކެއް ގެނައުމާއި ބަލަހައްޓާ ހަރަކާތްތަކަށް މިނެކަށް އަސާސީ ތަޢުލީމީ ކަމަށް އިސްލާޙުކުރުން
- ނަފްސާނީ ބަލިތަކާއި މަސްތުވާ ތަކެތީގެ ސަބަބުން ދިމާވާ ބަލިތަކަށް ފަރުވާދިނުމަށް ޚާއްޞަ ފަރާތްތަކެއް ޖަލުގައި ބަހައްޓައިގެން ކަމަށް ސިއްޙީ ފަރުވާ ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ދަޢުވާ ނުކުރާ ގޮތަށް ތަކެތި ނިގުރާނީކުރުމަށް ސިއްޙީ ނިޒާމު އިތުރު އިންތިޒާމު ހިމެނޭ ގޮތަށް ކަމަށް ހަމަޖެއްސުމަށް
- ޖަލުގައި ތިބޭ ފަރާތްތަކުގެ ޙައްޤު އަދާކުރުމާ ގުޅޭ ގޮތަށް ކަނޑައަޅާ ގޮތް ބަލަހައްޓާ ސަރވިސަސްގެ ހިންގުމުގެ އުސޫލުތައް އިސްލާޙުކުރުމަށް، މުރާޖަޢާ ކުރުމުގެ ނިޒާމަކަށް ބަދަލުކުރުމަށް ކަމަށް ފާހަގަކުރެވޭ އިސްލާޙުތަކެއް ގެންނަން ކަމަށް ބަލަހައްޓާ ޖަމްޢިއްޔާގެ ހިންގުން
- ޖަލުތަކުގައި ތިބޭ ނިޒާމީ އިސްލާޙުތަކަށް ކަމަށް މަސައްކަތްކުރުމުގައި، ހިންގުމުގެ ނިޒާމު ހަރުދަނާކުރުމާއި އިތުރުން ކަމާބެހޭ ފަރާތް އިދާރާތަކުގެ ރަނގަޅުކުރުމާއެކު، ޚިދުމަތް ބަދަލު އިންތިޒާމުތަކެއް ގެނެސް ސިއްޙީ ހިދުމަތްތަކަށް ގެންނަން ކަމަށް
- ތަޙުޤީޤުގެ މަރުޙަލާ އަވަސްކޮށް، އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާ ބެހޭ ކޮމިޝަނުގެ ސަރވިސްގެ ފަރާތުން ފުރުޞަތު ލިބޭ ގޮތަށް އަންނަނިވި ކަންކަން

---ނިމުނީ---